

Inga visor. Ruth Snyder (t v) hamnade i elektriska stolen 1928 efter att ha begått ett mord tillsammans med sin älskare. Fallet fick stor uppmärksamhet och det finns ett sensationellt foto från själva tillfället. Ilse Koch (mitten) kallades "the bitch of Buchenwald" efter krigsförbrytelser i tyska koncentrationsläger. Lorena Bobbitt blev superkändis efter att ha skurit av sin mans könsorgan.

En cool brud. Bonnie Parker (t h) utgjorde den ena halvan av det legendariska gangsterparet Bonnie & Clyde. Hon var en kvinnligt manhaftig tjej med smak för brottslighet.

Kvinnor med mord i sinnet

Vad hindrar kvinnor från att begå skändliga brott?

En ny utredning, visar studier från senare år. Susanne Backman presenterar beläggen för den illa sedda frigörelsehypotesen.

Den före detta polisofficeren står högggravd på knä och skjuter rätt in i folkmassan. Tusentals kastar omring. Överlevande vid Kabue Hill-massakern vittnar. Rwandas socialminister Pauline Nyiramasuhuko ledde en man stor massaker 1995 och ännu en sopades elegant nånad av dåvarande justitieministern Agnes Ntamabyamba.

Karla Homolka, 22, drog, våldtar och mördar sin lilsyster i familjens hem framför videokameran. Det blir upptakten till ett av 90-talets uppmärksammade ittsfall i USA, där hon omsider klassificeras som nissshandlad hustru" till medbrotslingen Paul Bernardo. Och i nio månader går Amy Ellworth, 17, och runner.

Hon hinner bli 18, innan hon föder en son i duschen emma hos föräldrarna, skrapar ut efterbörden, slänger ket i kofferten på bilen och kör runt i stan. Fikar och äddrar med kompisarna och pojkvännen. Dumpar därfter liket och kör hem som ingenting hänt. Amy Ellworth är vit, övre medelklass, dotter till två lärare som ände till graviditeten. Domare Nann ger henne två och t halvt års fängelse med avhyllingen: "Du är vit, verbeskyddad, av god familj och inte fattig, ensam och islagen i något litet smutsigt rum i stan utan valmöjgheter!"

Vårdskvinnor" bemöts annorlunda

I Patricia Pearsons flerfaldigt prisbelönda *When She Was Bad* möter vi kvinnor som har passerat på löpsedret och i nyheter. Pearson är feminist av softcore-varieten och försöker kartlägga vad som kännetecknar kvinnliga våldsbrott i jämförelse med mäns. Och en stor cillnad är bemötandet efteråt.

Mediecirкус blev det när Guinevere Garcia, offer för en vrlig djävliga barndomen, släpptes ur fängelset åter dräp på sin elva månader gamla dotter. Garcia sig sig full, drabbade samman med den släkting som åldtagit henne som barn och drog iväg med sin nya ate till den 61-årige snälle ex-maken som hon sköt fjäl. Amnesty sände megakändisea Bianca Jagger att be ör 39-åriga Garcias liv inför rätten.

"Ha! Det måste vara veckans case för hennes del", hänar Garcia.

Inför rätten och TV-kamerorna förklarar Garcia att hon bär på en massa ilska och att om hon släpptes fri skulle den blossa upp igen. Hon tog sitt fängelsestraff med mer kurage och sunt förnuft än de som väjdade för hennes liv och skaffade sig rubriker.

Homolka, narcissisten, gör sig senare skyldig till fler kidnappningar, våldtäkter och mord på unga flickor. Hon är ingalunda dum - hon dresserar själv sin vakhund, har guldklockor och märkesdräkter som intressen, inreder sitt eget dyra stora hem, ställer till med dunderbröllop och bjuder släkten på persikosnaps innan hon rusar iväg till nästa illdåd. Ändå kvider hon i rätten. I cellen skriver hon brev hem, vill ut till picknickkorgar, barbackaridning över gröna ångar och bad i Atlanten. Som om inget hänt.

Omänskliga människor

I narcissistens och psykopatens tillvaro är andra människor staffagefigurer, inte individer som kan känna smärta och har integritet, påpekar Pearson. Siffrorna visar att de blir fler. I New York stod 1994 unga flickor för en tredjedel av alla grova brott mot lärare. Los Angeles lär ha cirka sex tusen kvinnliga gängmedlemmar som ägnar sig åt samma kriminalitet som killar - rån, langning, misshandling.

1975 skakade kriminologen Freda Adler om forskarna med studien *Sisters in Crime* som förutsådde ökningen. Hon lanserade den så kallade frigörelsehypotesen, som kriminologerna bråkar om än idag: att emancipationen öppnade för kvinnors självförverkligande även i den undre världen. De många afro-amerikan-skorna skulle snart balanseras av vita kvinnor, dels anställda som ägnade sig åt skrivbordsbrott, dels arbetslösa som var hänvisade till lågstasbrott - rån och langning. Redan forskning om sådant smärtar vissa feministerna. Värre är att Adler fått rätt.

Finns det möjlighet att begå brott, gör människor det, även om de är kvinnor. Idag har över tolv miljoner kvinnor i USA handeldvapen och kan hantera dem. Sjätte försvarsfirmor går med storvinst, gymen är full-

teknade. De som säljer skydd lever gott. "Jag lär kvinnor att stoppa en förövare, inte att döda honom", påpekar en kvinnlig skytteexpert. Att se män som möjliga trubbelmakare innebär inte att demonisera dem som potentiella mördare. Här tar Pearson poänger genom sin insikt.

Pearson tar också upp det känsliga ämnet "änglamakerskor". Kvinnor som väljer att föda och döda barn. Münchhausens syndrom är namnet på ett tillstånd, där oron kring en förlösning ger vika vid barnets död och efterträds av ett adrenalinrus. Kvinnan får en kick av dramatiken kring sjukhus, ambulanser, bårhus och begravningar. Det lär krylla av dylika rättsfall, såväl upptäckta som negligerade. Och man kan fråga sig varför familjer där upp till nio barn dött under mystiska omständigheter fått vara i fred för myndigheternas undersökningar.

Vad skulle hända, polemiserar Pearson, om vi slog in på briternas linje och lå oss till med en i lagen instiftad syn på kvinnan som särskilt benägen för galenskap, rent biologiskt? Alltså tog sig nog att attackera sin egen avkomma? Försök i den riktningen har gjorts av och till här i Sverige under åren. Försöken föll tydligen inte väl ut. Att klassa alkisar som släss om ett helrör och har ihjäl varandra som premenstruella, det dög inte i vår rättsapparat. Men Pearson tycks, i likhet med den brittiske kriminologen Nigel Walker, mena att lagen sanktionerar mytbildning. "Upprepar man en lögn tillräckligt många gånger, blir den så småningom en sanning."

Även kvinnor bör sona sina brott

Låt kvinnor stå för vad de gjort, menar Pearson. Allt är inte självförsvar. Som i fallet med den kanadensiska skönhetsmissen som slog ut fänderna på sin konkurrent i ett rejält barslagsmål och i rätten hävdade att hon utsatts för sexuella övergrepp som barn. Jaså. Ger det henne rätt att spöa oskyldiga? Författaren har också gjort research bakom murarna på Los Angeles-fängelset Chowchilla och avlivar i kapitlet *Kvinnöön* myten om

kriminologi

Patricia Pearson
When She Was Bad - How Women Get Away With Murder
Virago, 1998

Alice Myers, Sara Wight (red)
No Angels - Women Who Commit Violence
Harper Collins, 1996

det lesbiska lan. Men e gar-mamas narkotika s virus sprid:

Får vi v de liket av som män? kriminologi bortförklar också blan

I antolog rättsfall. B igenom Lo tens syn på (rika) män. Australien som medie klubbssång stått sig ha av en fanat

Notan fö sank, gick 000 dollar ne hora.

Ms Arro bondagebil i USA gör tegångskost skuld stöts